

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město

Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz

www.finarbitr.cz

Evidenční číslo:

FA/6809/2015

Spisová značka (uvádějte vždy
v korespondenci):

FA/PS/204/2015

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 19. 3. 2015 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu navrhovatele ■■■, zapsaného v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, sp. zn. ■■■, zastoupeného na základě plné moci ze dne 20. 11. 2014 Mgr. Pavlem Baťkem, advokátem, evid. č. ČAK 10609, se sídlem Sokolovská 394/17, Karlín, 186 00 Praha 8, (dále jen „Navrhovatel“), proti instituci Raiffeisenbank a.s., IČO 492 40 901, se sídlem Hvězdova 1716/2b, 140 78 Praha 4, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, sp. zn. B 2051 (dále jen „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o náhradu škody ve výši 80.000.000 Kč s příslušenstvím, takto:

Návrh se podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Návrhem na zahájení řízení před finančním arbitrem se Navrhovatel proti Instituci domáhá náhrady škody, kterou Instituce způsobila tím, že neoznámila podezřelý obchod Ministerstvu financí, současně porušila obecnou prevenční povinnost předcházet škodám a neposkytovala Navrhovateli své služby s vynaložením odborné péče.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel s Institucí uzavřel dne 5. 12. 2008 Smlouvu o zřízení a vedení běžného účtu (dále jen „Smlouva o účtu“), na základě které zřídila Instituce Navrhovateli účet č. ■■■ (dále jen „Účet“). Smlouva o účtu ve svém čl. 5 stanoví, že další práva a povinnosti stanoví Všeobecné obchodní podmínky Raiffeisenbank a.s. Podle téhož ustanovení Smlouvy o účtu Navrhovatel uzavřením Smlouvy o účtu stvrdil, že se seznámil s jejich obsahem a souhlasí s nimi v plném rozsahu. Dne 20. 5. 2013 uzavřel Navrhovatel s Institucí Dohodu o ukončení vedení běžného účtu a vypořádání práv a povinností, ve které se dohodli na ukončení vedení Účtu. Navrhovatel s Institucí uzavřel dne 8. 4. 2010 Smlouvu o spořicí běžném účtu Podnikatelské Efektkonto (dále jen „Smlouva o spořicí účtu“), na základě které zřídila

Instituce Navrhovateli účet č. ■ (dále jen „Spořicí účet“). Dne 18. 3. 2011 uzavřel Navrhovatel s Institucí Dohodu o ukončení vedení běžného účtu a vypořádání práv a povinností, ve které se dohodli na ukončení vedení Spořicího účtu.

Navrhovatel a Instituce předložili jako součást Smlouvy o účtu Všeobecné obchodní podmínky Raiffeisenbank a.s., které nabyly účinnosti dne 1. 11. 2008, a byly tedy účinné ke dni uzavření Smlouvy o účtu (dále jen „Všeobecné podmínky“). Podle čl. 1.5 Všeobecných podmínek „[b]anka (tedy Instituce) je oprávněna jednostranně měnit nebo doplňovat VOP (tedy Všeobecné podmínky) a Produktové podmínky, a to zejména z důvodu zvyšování kvality Bankovních produktů, plnění zákonem stanovené povinnosti obezřetného výkonu činnosti Banky, vývoje a změn právních předpisů a vývoje obchodní politiky Banky.“ Podle čl. 1.6 Všeobecných podmínek „[v] případě změny VOP nebo Produktových podmínek je Banka povinna oznámit tuto změnu Vhodným způsobem a zveřejnit novou verzi VOP, resp. Produktových podmínek nejpozději třicet (30) kalendářních dnů před účinností nových verzí uvedených dokumentů. Pokud součástí oznámení nebude nová verze příslušného dokumentu, musí oznámení obsahovat informaci, kde se lze s tímto dokumentem seznámit.“

Ode dne 1. 11. 2009, kdy nabył účinnosti zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platebním styku“), by nadto musela případná změna Všeobecných podmínek splňovat podmínky stanovené v § 94 odst. 1 zákona o platebním styku (neboť šlo o smlouvu o platebních službách, viz níže): „[n]avrhuje-li poskytovatel uživateli změnu rámcové smlouvy, musí tak učinit na trvalém nosiči dat způsobem uvedeným v § 80 odst. 1 nejpozději 2 měsíce přede dnem, kdy má podle návrhu změna rámcové smlouvy nabýt účinnosti.“ Podle § 80 odst. 1 zákona o platebním styku „[t]yto informace musí být uživateli poskytnuty určitě a srozumitelně v úředním jazyce státu, v němž je platební služba nabízena, nebo v jazyce, na kterém se strany dohodnou.“ Trvalým nosičem dat je podle § 1 odst. 3 písm. i) zákona o platebním styku „[j]akýkoli předmět, který umožňuje uživateli uchování informací určených jemu osobně tak, aby mohly být využívány po dobu přiměřenou účelu těchto informací, a který umožňuje reprodukci těchto informací v nezměněné podobě.“ Podle § 94 odst. 3 zákona o platebním styku „[b]ylo-li to dohodnuto, platí, že uživatel návrh na změnu rámcové smlouvy přijal, jestliže a) poskytovatel navrhl změnu rámcové smlouvy nejpozději 2 měsíce přede dnem, kdy má změna nabýt účinnosti, b) uživatel návrh na změnu rámcové smlouvy neodmítl, c) poskytovatel v návrhu na změnu rámcové smlouvy uživatele o tomto důsledku informoval, d) poskytovatel v návrhu na změnu rámcové smlouvy informoval uživatele o jeho právu vypovědět rámcovou smlouvu podle odstavce 4.“ Podle § 94 odst. 4 zákona o platebním styku „[j]estliže uživatel návrh na změnu rámcové smlouvy v případě uvedeném v odstavci 3 odmítne, má právo rámcovou smlouvu přede dnem, kdy má změna nabýt účinnosti, bezúplatně a s okamžitou účinností vypovědět.“

Instituce učinila součástí vyjádření k návrhu Všeobecné obchodní podmínky Raiffeisenbank a.s. s účinností ode dne 31. 10. 2009 a Všeobecné obchodní podmínky s účinností ode dne 1. 3. 2012. Instituce však nedoložila, že by Všeobecné podmínky měnila způsobem dohodnutým, resp. v souladu se zákonem o platebním styku, nebo že by se Všeobecné obchodní podmínky Raiffeisenbank a.s. účinné od 31. 10. 2009 a Všeobecné obchodní podmínky účinné od 1. 3. 2012 staly součástí Smlouvy o účtu jiným způsobem (např. dohodou smluvních stran). Finanční arbitr považuje za rozhodné pro tento spor znění Všeobecných obchodních podmínek Raiffeisenbank a.s. účinné od 1. 11. 2008 (tedy Všeobecné podmínky).

Smlouva o účtu byla (neboť ji strany již ukončily dohodou) smlouvou o běžném účtu podle § 708 an. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obchodní zákoník“). Současně byla tato smlouva rámcovou smlouvou o platebních službách podle § 74 odst. 1 písm. a) zákona o platebním styku, neboť Instituce se

v ní zavázala provádět pro Navrhovatele platební transakce ve smlouvě předem neurčené. To vyplývá ze skutečnosti, že Smlouva o účtu byla smlouvou o běžném účtu, jejímž pojmovým znakem podle § 708 odst. 1 obchodního zákoníku je, že se jí banka zavazuje zřídit od určité doby v určité měně účet pro jeho majitele, přijímat na zřízený účet peněžní prostředky, vyplácet z něj peněžní prostředky nebo z něj či na něj provádět jiné platební transakce, a dále z čl. 19.1 Všeobecných podmínek: „[p]latebním stykem se rozumí převody [p]rospědků na základě platebních příkazů...“; a z čl. 19.2 Všeobecných podmínek: „[b]anka zúčtuje proveditelné příkazy do výše [d]isponibilního zůstatku, a to v den účinnosti příkazu“.

Účet, který Instituce pro Navrhovatele vedla, byl platebním účtem podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o platebním styku, neboť sloužil k provádění platebních transakcí podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona o platebním styku bez dispozičních omezení, tj. ke vkladům na platební účet, výběrům z platebního účtu a převodům.

V tomto případě Instituce poskytla Navrhovateli platební službu spočívající v převodu peněžních prostředků z Účtu na účet třetí osoby. Převod peněžních prostředků je platební službou podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona o platebním styku.

Předmětem sporu je posouzení, zda Navrhovatelem označené převody peněžních prostředků jsou podezřelým obchodem, který měla Instituce oznámit v souladu se zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon proti praní špinavých peněz“) Ministerstvu financí a zda porušením oznamovací povinnosti způsobila Instituce Navrhovateli škodu. Není tak pochybností o tom, že ke sporu došlo při poskytování platebních služeb, ačkoli samotná oznamovací povinnost podezřelého obchodu platební službou není.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr příslušný, neboť se jedná o spor mezi poskytovatelem platebních služeb a uživatelem platebních služeb při poskytování platebních služeb ve smyslu § 1 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že Instituce porušila při poskytování platebních služeb ustanovení zákona proti praní špinavých peněz a ustanovení § 415 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do dne 31. 12. 2013 (dále jen „zákon č. 40/1964 Sb.“), tedy obecnou prevenční povinnost, a Všeobecné podmínky, na jejichž základě se Instituce zavázala poskytovat svým klientům služby s vynaložením odborné péče, a tím způsobila Navrhovateli škodu ve výši 80.000.000 Kč.

Navrhovatel dále tvrdí, že jednatel Navrhovatele, ■■■ (dále jen „Jednatel Navrhovatele“), dne 21. 3. 2011 z Účtu neoprávněně a zcela nestandardně převedl peněžní prostředky ve výši 80.000.000 Kč na účet č. ■■■ společnosti ■■■ (dále jen „Příjemce“), variabilní symbol ■■■ označení transakce „půjčka dle smlouvy“ (dále jen „Sporná transakce“), které nebyly Navrhovateli vráceny.

Navrhovatel tvrdí, že proti Příjemci je vedeno insolvenční řízení a dne 27. 11. 2014 byl vyhlášen konkurz na jeho majetek. Z dosavadního průběhu událostí lze podle Navrhovatele usuzovat, že pohledávka Navrhovatele nebude uspokojena.

Navrhovatel dále tvrdí, že peněžní prostředky ve výši 100.665.055,97 Kč byly dne 21. 3. 2011 na Účet převedeny jen proto, aby byly dále ve výši 80.000.000 Kč převedeny na účet Příjemce. Navrhovatel označuje takovou platební transakci „*bez zjevného ekonomického důvodu*“ za bezesporu podezřelou.

Navrhovatel dále tvrdí, že proti Jednateli Navrhovatele podal žalobu u soudu a že jeho činnost prověřuje Policie České republiky. Toto své tvrzení Navrhovatel upřesňuje tak, že hodlá své nároky uplatnit v adhezním řízení.

Porušení zákonných povinností Instituce spatřuje Navrhovatel v tom, že Instituce neoznámila Ministerstvu financí podezřelý obchod provedený Jednatelem Navrhovatele. K zákonným povinnostem Instituce Navrhovatel odkazuje na ustanovení zákona proti praní špinavých peněz, která stanoví povinnost Instituce oznámit Ministerstvu financí podezřelý obchod a povinnost Instituce zavést a uplatňovat odpovídající postupy vnitřní kontroly a komunikace, a další postup Ministerstva financí. Navrhovatel tvrdí, že v souladu s § 6 zákona proti praní špinavých peněz je podezřelým obchodem například pokud klient provádí výběry nebo převody na jiné účty bezprostředně po hotovostních vkladech, pokud během jednoho dne nebo ve dnech bezprostředně následujících uskuteční nápadně více peněžních operací, než je pro jeho činnost obvyklé, nebo pokud provádí převody majetku, které zjevně nemají ekonomický důvod.

Instituce podle názoru Navrhovatele porušila také svou obecnou povinnost předcházet hrozcím škodám podle zákona č. 40/1964 Sb. Navrhovatel tvrdí, že Instituce rovněž porušila smluvní povinnost, a odkazuje na čl. 16.2.1 Všeobecných podmínek, podle kterého „*[s] prostředky na účtu může [k]lient nakládat pouze v souladu s právními předpisy⁶...*“ (přičemž poznámka pod čarou 6 odkazuje na zákon proti praní špinavých peněz a zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodní sankcí, ve znění pozdějších předpisů). Z toho Navrhovatel dovozuje, že z nekonání Instituce je zřejmé, že neposkytovala Navrhovateli služby v souladu se smluvenými podmínkami, když nejednala s vynaložením odborné péče a umožnila nakládat s prostředky na Účtu v rozporu se sjednanými podmínkami a zákonem.

Navrhovatel dovozuje, že pokud by Instituce nerezignovala na plnění svých zákonných a smluvních povinností a tyto povinnosti plnila důsledně a řádně, potom by musela o Sporné transakci informovat Ministerstvo financí České republiky, které by následně zahájilo šetření a dalo podnět příslušným orgánům státní správy, činnost Jednatele Navrhovatele by byla odhalena podstatně dříve jak státními orgány, tak společníky Navrhovatele, a tím by se zamezilo vzniku škody v celkové výši 80.000.000 Kč.

Navrhovatel označuje za škodu částku, kterou Instituce Jednateli Navrhovatele umožnila odeslat z Účtu, tedy částku 80.000.000 Kč, kterou podle názoru Navrhovatele Příjemce nikdy neuhradí a Navrhovateli se ji na něm nepodaří vymoci.

Navrhovatel namítá, že od založení Účtu do provedení Sporné transakce na Účtu prováděl tyto typy transakcí: připsání peněžních prostředků ze svého účtu u jiné banky; převody peněžních prostředků na termínovaný vklad Navrhovatele u Instituce, převody peněžních prostředků na jiný účet Navrhovatele u Instituce a převody peněžních prostředků na účet Navrhovatele u jiné banky. Sporná transakce pak byla úplně prvním převodem peněžních prostředků z Účtu na účet třetí osoby. Navrhovatel vznáší dotaz, jaké transakce by Instituce považovala za podezřelé.

Navrhovatel zdůrazňuje, že smyslem a účelem zákona proti praní špinavých peněz je ochrana veřejného zájmu na tom, aby bylo zamezeno praní špinavých peněz, a tvrdí, že s ohledem na to je zákon proti praní špinavých peněz vždy vykládat extenzivně. Navrhovatel upozorňuje, že naplňuje-li určitá transakce znaky podezřelého obchodu, je povinností Instituce ji oznámit

Ministerstvu financí, nikoli hodnotit, zda je v rozporu se zákonem, neboť to přísluší Ministerstvu financí, resp. Policii ČR a jiným orgánům.

Pokud Instituce odkazuje na faktickou existenci ekonomického důvodu Sporné transakce (tedy na půjčku), neznamená to, že o tomto důvodu Instituce věděla při uskutečnění Sporné transakce.

Navrhovatel namítá, že pokud Instituce tvrdí, že zákon proti praní špinavých peněz neporušila, není zřejmé, co tím má na mysli, když ve vztahu ke Sporné transakci neučinila žádná zkoumání, natož pak opatření.

Navrhovatel navrhuje učinit dotaz na Ministerstvo financí ČR, případně provést výslech jeho příslušných pracovníků za účelem popsání postupů a lhůt v případě ohlášení podezřelé transakce ze strany banky.

Navrhovatel se domáhá vrácení částky 80.000.000 Kč a zákonného úroku z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 22. 12. 2014 do zaplacení.

6. Tvrzení Instituce

Instituce namítá, že účelem zákona proti praní špinavých peněz je bránit legalizaci výnosů z trestné činnosti, nikoli kontrolovat, zda platební transakce odpovídají potřebám majitele účtu. Instituce odkazuje na § 1 zákona proti praní špinavých peněz, který stanoví, že tento zákon upravuje: „a) některá opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, b) některá práva a povinnosti fyzických a právnických osob při uplatňování opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, a to za účelem zabránění zneužívání finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti a k financování terorismu a vytvoření podmínek pro odhalování takového jednání.“ Navrhovatel tak tvrzený nárok opírá o normu, která sleduje naprosto jiné cíle, než bránit disponentům provádět platební transakce proti zájmům majitele účtu. Je věcí majitele účtu, jak zajistí nakládání se svými prostředky v souladu se svými zájmy.

Instituce tvrdí, že Sporná transakce neměla znaky podezřelého obchodu. Instituce namítá, že podle § 6 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz se podezřelým obchodem rozumí obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitá prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat, přičemž se dále uvádí příklady takových jednání, avšak ne každou transakci, která výčtu formálně odpovídá, lze bez dalšího považovat za podezřelý obchod. Znaky transakce citované v návrhu na zahájení řízení mohou ukazovat na podezřelý obchod pouze v případě, že jsou způsobilé spolu s dalšími okolnostmi vyvolat podezření ze snahy o praní špinavých peněz či o financování terorismu. Instituce v rámci kontroly klienta zkoumala, zda Sporná transakce vykazuje znaky podezřelého obchodu, žádné okolnosti, pro které by bylo možno označit transakci za podezřelý obchod, však nezjistila.

Instituce tvrdí, že v tomto případě bylo patrné, z jakých zdrojů peněžní prostředky na Účtu pocházejí, objem transakce odpovídal běžným pohybům a zůstatku Účtu, platba byla směřována na účet jiné banky v rámci ČR a neexistovala jakákoli jiná indicie nasvědčující tomu, že by smyslem transakce mělo být praní špinavých peněz či financování terorismu.

Instituce poukazuje na to, že ani Navrhovatel netvrdí a nedokládá, že by prostředky převáděné v rámci Sporné transakce byly výnosem z trestné činnosti anebo měly být použity k financování terorismu. Instituce má za to, že pokud ani Navrhovatel jako osoba, která má k dispozici

nejpodrobnější informace o původu převáděných prostředků, není schopen popsat a doložit, že by transakce vykazovala znaky podezřelého obchodu, pak takové znaky nemohla identifikovat Instituce jako osoba takovými informacemi nedisponující.

Instituce odkazuje na výkladové stanovisko Finančního analytického útvaru Ministerstva financí, který v něm konstatoval, že ustanovení o kontrole klienta je třeba chápat v celém jeho kontextu. Povinnosti vztahující se ke kontrole klienta podle § 9 odst. 1 a 2 zákona proti praní špinavých peněz jsou významně upraveny v odst. 3. Na jeho základě povinná osoba může upravit rozsah kontroly klienta typově (podle klienta i podle obchodu), případně i individuálně. V případech, kdy z informací o klientovi, které má povinná osoba k dispozici na počátku obchodu či obchodního vztahu, bude legální původ prostředků znám, povinná osoba vůbec takový zdroj nemusí dále přezkoumávat; pozornost věnuje pouze situacím, které z obvyklých transakcí vybočují.

Instituce namítá, že Sporná transakce nebyla provedena bez ekonomického důvodu, neboť za takovou by bylo možno ji považovat tehdy, pokud by nebyla provedena na základě nějakého právního titulu. Sporná transakce však byla provedena na základě platné smlouvy o půjčce.

Instituce doplňuje, že Spornou transakci lze s přihlédnutím ke všem okolnostem z jejího pohledu považovat za standardní.

Instituce dále tvrdí, že k prokázání nároku na náhradu škody chybí v tomto případě právní předpoklady, tedy vznik škody, porušení povinnosti, existence zavinění a příčinné souvislosti mezi takovým porušením povinnosti a vznikem škody. Kromě toho, že Instituce zákon proti praní špinavých peněz podle svého názoru neporušila, doplňuje, že i kdyby učinila oznámení Ministerstvu financí, toto by Spornou transakci zkoumalo jen z hledisek, která mohou mít význam pro určení, zda transakce směřuje k praní špinavých peněz či financování terorismu. Ministerstvo financí totiž prostřednictvím svého Finančního analytického útvaru neprovádí šetření, zda provedením určité transakce nemůže vzniknout majiteli účtu škoda, ale zabývá se jí výlučně z pohledu úkolů, které mu ukládá zákon proti praní špinavých peněz.

Instituce má za to, že Navrhovatel své tvrzení, že v důsledku podání informace o údajně podezřelém obchodu by Ministerstvo financí dalo podnět příslušným orgánům státní správy a činnost Jednatel Navrhovatele by byla odhalena podstatně dříve, nijak nepodložil ani nezdůvodnil, a toto tvrzení tak má ryze spekulativní povahu. I kdyby Instituce transakci oznámila Finančnímu analytickému útvaru Ministerstva financí, neznamená to, že by tento útvar shledal transakci jako podezřelý obchod a vůbec se jí dále zabýval (Instituce má s přihlédnutím k výše uvedeným skutečnostem, tedy že Navrhovatel touto transakcí plnil dluh plynoucí ze smlouvy o půjčce, a k absenci znaků podezřelého obchodu, za to, že by tuto transakci za podezřelý obchod nepovažoval). Tím méně lze podle Instituce tvrdit, že by tento útvar podal nějaký podnět orgánům státní moci. S ohledem na důsledně diskrétní charakter šetření tohoto útvaru nadto nelze očekávat, že by se o transakci dozvěděli společníci Navrhovatele.

Instituce namítá, že neexistuje-li porušení povinnosti, nelze též najít příčinnou souvislost ani zavinění. Navrhovatel však podle názoru Instituce neprokázal ani existenci škody a její výši, neboť provedením Sporné transakce žádná škoda nevznikla, když podle dokumentů předložených Navrhovatelem šlo o poskytnutí půjčky na základě platně uzavřené smlouvy.

Instituce dále namítá, že pokud jde o porušení prevenční povinnosti podle § 415 zákona č. 40/1964 Sb., pak Navrhovatel neuvádí žádnou jinou argumentaci než tu, kterou již použil v souvislosti s údajným porušením zákona proti praní špinavých peněz. I zde by však musel Navrhovatel prokázat příčinnou souvislost mezi vznikem škody a porušením povinnosti. V oblasti občanského práva se obvykle vychází z teorie tzv. adekvátní příčinné souvislosti. Podle

té je možné za právně významnou příčinu vedoucí ke vzniku škody považovat pouze protiprávní jednání, které podle obecných zkušeností a obvyklého (přirozeného) chodu věcí skutečně vede ke vzniku způsobené škody. Pokud porušení právní povinnosti obvykle za přirozeného chodu věcí k daným následkům nevede, není zde důvod pro vyvození odpovědnosti. Proto i spousta činností, které potenciálně mohou směřovat ke vzniku škody, ale její vznik není jejich obvyklým (typickým) důsledkem, nebude možné posoudit jako právně relevantní příčinu, jakkoliv se tyto činnosti mohou fakticky nacházet v kauzálním řetězci předcházejícím jejímu vzniku.

Instituce tvrdí, že porušení ustanovení článku 16.2.1 Všeobecných podmínek, které Navrhovatel spatřuje v tom, že Instituce umožnila platební příkaz vůbec provést, již nemá žádnou oporu v předložených důkazech ani právu. Jak je z dikce ustanovení zřejmé, neukládá povinnosti Instituci, nýbrž Navrhovateli. Instituce je nadto podle § 108 zákona o platebním styku povinna platební příkaz provést ve lhůtě dohodnuté mezi ní a Navrhovatelem. Provedením Sporné transakce nejenže Instituce zákon ani Smlouvu o účtu neporušila, ale naopak naplnila.

Instituce k dotazu finančního arbitra, jaký byl přesný čas připsání částky 100.665.055,97 Kč na Účet dne 21. 3. 2011 a čas odepsání částky Sporné transakce z Účtu, sdělila, že přesný čas u těchto operací neviduje. Částku Sporné transakce však odeslala dne 21. 3. 2011 v 15:00 hod.

7. Právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy; při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy.

Finanční arbitr má za prokázané, že Instituce provedla Spornou transakci, neboť ji výpis z Účtu za měsíc březen 2011 zaznamenal takto: Den účtování a Den valuty: „21/3/2011“, Typ transakce a Kód transakce: „ODCHOZÍ PL. EXPRES ■ O 3 C3O1U Poplatek transakce 200,00 ■ půjčka dle smlouvy“, Debet „-80.000.000,00“.

Ze Smlouvy o půjčce I má finanční arbitr za prokázané, že dne 1. 2. 2011 uzavřel Navrhovatel s Příjemcem smlouvu o půjčce a dne 21. 12. 2012 dodatek 1 k této smlouvě. Předmětem Smlouvy o půjčce I je poskytnutí peněžních prostředků ve výši 75.000.000 Kč se splatností nejpozději dne 1. 2. 2014.

Ze Smlouvy o půjčce II má finanční arbitr za prokázané, že dne 1. 2. 2011 uzavřel Navrhovatel s Příjemcem smlouvu o půjčce, dne 30. 11. 2011 dodatek 1 a dne 31. 1. 2013 dodatek 2 k této smlouvě. Předmětem Smlouvy o půjčce II je poskytnutí peněžních prostředků ve výši 75.000.000 Kč se splatností nejpozději dne 31. 12. 2013.

Ve vztahu k nároku uplatněnému Navrhovatelem v řízení se finanční arbitr nejprve zabýval otázkou, jakým právním předpisem se bude řídit případná odpovědnost Instituce za škodu.

Podle § 3079 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“) platí, že „[p]rávo na náhradu škody vzniklé porušením povinnosti stanovené právními předpisy, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se posuzuje podle dosavadních právních předpisů“. Podle § 3028 odst. 3 občanského zákoníku platí, že „[n]ení-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy. To nebrání

ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti.“

Protože k Navrhovatelem tvrzenému porušení právních povinností podle § 18 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz a § 415 zákona č. 40/1964 Sb. mělo dojít ke dni provedení Sporné transakce, bude finanční arbitr posuzovat odpovědnost za škodu podle § 420 zákona č. 40/1964 Sb. Protože Smlouvu o účtu uzavřel Navrhovatel s Institucí dne 5. 12. 2008, v případě porušení povinnosti podle čl. 16.2.1 Všeobecných podmínek by Instituce odpovídala za škodu podle § 373 zákona č. 513/1991 Sb.

Podle § 420 odst. 1 a 3 zákona č. 40/1964 Sb. *„[k]aždý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Odpovědnosti se zproští ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil.“*

Podle § 373 zákona č. 513/1991 Sb. *„[k]do poruší svou povinnost ze závazkového vztahu, je povinen nahradit škodu tím způsobenou druhé straně, ledaže prokáže, že porušení povinností bylo způsobeno okolnostmi vylučujícími odpovědnost.“*

Finanční arbitr se následně zabýval jednotlivými předpoklady odpovědnosti za škodu, tedy:

- a) zda Instituce porušila ve vztahu ke Sporné transakci Navrhovatelem tvrzené právní povinnosti;
- b) zda Navrhovateli vznikla škoda, případně v jaké výši;
- c) zda mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody existuje příčinná souvislost;
- d) zda je škoda kryta zaviněním nebo nejsou přítomny okolnosti vylučující odpovědnost.

Ad a) Porušení právní povinnosti

Podle § 6 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz se podezřelým obchodem rozumí *„obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitá prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat, a to pokud například*

- a) *klient provádí výběry nebo převody na jiné účty bezprostředně po hotovostních vkladech,*
- b) *během jednoho dne nebo ve dnech bezprostředně následujících uskuteční klient nápadně více peněžních operací, než je pro jeho činnost obvyklé,*
- c) *počet účtů zřizovaných klientem je ve zjevném nepoměru k předmětu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,*
- d) *klient provádí převody majetku, které zjevně nemají ekonomický důvod,*
- e) *prostředky, s nimiž klient nakládá, zjevně neodpovídají povaze nebo rozsahu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,*
- f) *účet je využíván v rozporu s účelem, pro který byl zřízen,*
- g) *klient vykonává činnosti, které mohou napomáhat zastření jeho totožnosti nebo zastření totožnosti skutečného majitele,*
- h) *klientem nebo skutečným majitelem je osoba ze státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo*
- i) *povinná osoba má pochybnosti o pravdivosti získaných identifikačních údajů o klientovi“.*

Struktura citovaného zákonného ustanovení je založena na generální klauzuli, tedy na zcela obecném ustanovení vymezujícím základní znaky podezřelého obchodu. Zákon proti praní špinavých peněz ukládá Instituci oznamovat jakýkoli podezřelý obchod bez ohledu na to, jaký je jeho vnější projev.

Význam generální klauzule spočívá v tom, že pokud určitý obchod naplňuje její jednotlivé znaky, i když nespadá pod zvláštní skutkovou podstatou, je podezřelým obchodem. Jakýkoli obchod, který naplňuje znaky uvedené v generální klauzuli, musí být oznámen ve stanovené lhůtě Ministerstvu financí, a to i tehdy, jestliže ho pod žádnou z demonstrativně vyjmenovaných zvláštních skutkových podstat nebude možné podřadit.

Jak vyplývá z důvodové zprávy k zákonu proti praní špinavých peněz, podezřelý obchod je takový obchod, u něhož lze na základě některých příznaků i s nižším stupněm pravděpodobnosti předpokládat, že prostředky v něm použité pocházejí z nějakého spáchaného trestného činu (resp. páchaného u trestných činů trvajících či pokračujících), nebo mají být užity ke spáchání teroristického aktu anebo jiných aktivit souvisejících s terorismem, např. financování výcviku a dalších příprav pro budoucí teroristickou činnost. Podmínkou je, že majetek je výnosem z trestné činnosti, tedy z jednání, které je trestným činem podle trestněprávních předpisů (Tvrdý, J., Bártová, A. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související. Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, str. 101*), příp. se jedná o prostředky, které mohou a často i pocházejí z legálních zdrojů, které jsou určeny ke spáchání budoucí trestné činnosti s vazbou na teroristické aktivity (*tamtéž, str. 102*).

Navrhovatel je právnickou osobou, a to společností s ručením omezeným. Podle § 133 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb. „[s]tatutárním orgánem společnosti je jeden nebo více jednatelů. Je-li jednatelů více, je oprávněn jednat jménem společnosti každý z nich samostatně, nestanoví-li společenská smlouva nebo stanovy jinak.“ Podle § 13 odst. 1 věty druhé zákona č. 513/1991 Sb. „[p]rávnická osoba jedná statutárním orgánem nebo za ni jedná zástupce“.

Zadání platebního příkazu k provedení Sporné transakce Jednatelům Navrhovatele je proto jednáním Navrhovatele. Tvrdí-li Navrhovatel, že Sporná transakce je podezřelým obchodem, vyplývá z jeho tvrzení současně, že provedení Sporné transakce mělo v Instituci vzbudit podezření, že se na Účtu (který Instituce pro Navrhovatele vedla) nacházely peněžní prostředky získané trestnou činností nebo že se jedná o peněžní prostředky určené k financování terorismu.

Povinné osoby (tedy i Instituce) musí oznámit podezřelý obchod, zjistí-li určité omezené množství dílčích informací o jednání, které by mohlo být orgány činnými v trestním řízení později posuzováno jako konkrétní trestný čin, v jehož důsledku došlo k vytvoření výnosu z trestné činnosti, nebo k financování terorismu. Povinné osobě dává zákon proti praní špinavých peněz určitou míru správního uvážení.

Pro postup povinných osob podle zákona proti praní špinavých peněz tedy postačuje předpoklad existence predikativního trestného činu, vytvořený na základě omezeného množství dílčích informací o jednání, které by mohlo být posuzováno jako trestný čin, a to podle obecné představy o trestnosti, bez hlubší znalosti norem trestního práva (Tvrdý, J., Bártová, A. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související. Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, str. 101*).

Důvodová zpráva k zákonu proti praní špinavých peněz upřesňuje, že povinné osobě přitom vůbec nemusí být známo, o jaký trestný čin by se mělo jednat, ani kdo a kde jej spáchal, či má spáchat, ani nemusí znát další skutečnosti, naplňující znaky trestného činu. Příznaky, podle nichž se obchod jako podezřelý vyhodnocuje, mohou být např. zvláštnosti v chování klienta oproti jeho obvyklému chování, nebo oproti chování množiny klientů obdobného typu.

Za podezřelou je třeba v těchto souvislostech vyhodnotit takovou operaci (obchod), která zjevně vybočuje z tohoto „obvyklého chování“ a nemá přitom jiné legální vysvětlení, které by podezřelost vylučovalo (Tvrdý, J., Bártová, A. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci*

výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související. Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, str. 111).

Finanční arbitr nezjistil, ani Navrhovatel žádným způsobem nedoložil, ani netvrdí, že by se Sporná transakce měla jevit jako naplňující znaky generální klauzule podezřelého obchodu, tedy že by z určitých Institucí známých skutečností vyplývalo, že Navrhovatel na Účtu shromažďoval peněžní prostředky získané trestnou činností, anebo že by tyto peněžní prostředky byly legální, ale Navrhovatel je shromažďoval za účelem financování terorismu.

Pokud jde o Navrhovatelem tvrzené splnění zvláštních skutkových podstat uvedených v § 6 písm. a), b) a d) zákona proti praní špinavých peněz:

A. „*klient provádí výběry nebo převody na jiné účty bezprostředně po hotovostních vkladech*“ [§ 6 písm. a)]

Finanční arbitr nezjistil, že by se Sporná transakce uskutečnila bezprostředně po hotovostních vkladech. Výpisy z Účtu nezaznamenaly po dobu existence Účtu žádný vklad hotovosti.

B. „*během jednoho dne nebo ve dnech bezprostředně následujících uskuteční klient nápadně více peněžních operací, než je pro jeho činnost obvyklé*“ [§ 6 písm. b)]

Finanční arbitr z výpisů z Účtu nezjistil, že by Navrhovatel v době provedení Sporné transakce uskutečnil na Účtu „nápadně více“ peněžních operací. Předem dnem 21. 3. 2011 na Účtu proběhly peněžní operace naposledy dne 11. 3. 2011, finanční arbitr proto tyto operace do posuzování nezahrnul, neboť nešlo o dny bezprostředně následující. Dne 21. 3. 2011 na Účtu proběhly celkem čtyři operace (přičemž z podkladů shromážděných finančním arbitrem nevyplývala přesná časová posloupnost těchto operací, finanční arbitr však z posloupnosti kódů uvedených u jednotlivých operací, tedy 0007T9QN0, 0007T9QN1, 0007T9QN2 a 0007T9QN3, usuzuje, že proběhly v tomto pořadí):

1. vrácení peněžních prostředků z termínovaného vkladu ve výši 100.665.055,97 Kč (výpis z Účtu za měsíc březen 2011 k této operaci zaznamenal: Den účtování a Den valuty: „21/3/2011“, Typ transakce a Kód transakce: „**■**SPLÁTKA TV VALUTOU 21MA 0007T9QN0 D216872 /216872“, Kredit „100.665.055,97“;
2. připsání úroků z termínovaného vkladu ve výši 12.410,76 Kč (výpis z Účtu za měsíc březen 2011 k této operaci zaznamenal: Den účtování a Den valuty: „21/3/2011“, Typ transakce a Kód transakce: „**■** ÚROK SPLATNÝ 21MAR11 0007T9QN1 D216872 /216872“, Kredit „12.410,76“;
3. Sporná transakce;
4. převod peněžních prostředků ve výši 21.000.000,00 Kč na účet č. **■** (výpis z Účtu za měsíc březen 2011 k této operaci zaznamenal: Den účtování a Den valuty: „21/3/2011“, Typ transakce a Kód transakce: „ODCHOZÍ PLATBA **■** 0007T9QN3 O 3C481P Poplatek transakce **■** 40,00 **■** Debet „-21.000.000,00“.

Dne 23. 3. 2011 na Účtu proběhla jedna operace: připsání peněžních prostředků ve výši 16.822,69 Kč ze Spořicího účtu (výpis z Účtu za měsíc březen 2011 k této operaci zaznamenal: Den účtování a Den valuty: „23/3/2011“, Typ transakce a Kód transakce: „PŘÍCHOZÍ PL. INTERNÍ **■**, **■** 5301012294 0007V8TJ8 I 3CGM6R Poplatek transakce 5,00 000000/5301012294/5500 close balance“, Kredit „16.822,69“.

Finanční arbitr z výpisů z Účtu zjistil, že na Účtu před provedením Sporné transakce často probíhaly tři operace v jednom dni, přičemž se zpravidla jednalo o vrácení peněžních prostředků z termínovaného vkladu a připsání úroků z termínovaného vkladu a odepsání peněžních

prostředků na další termínovaný vklad (finanční arbitr tak usuzuje z opakujících se popisů operací „SPLÁTKA TV VALUTOU“ [datum], „ÚROK SPLATNÝ“ [datum] a „TV do“ [datum]). K tomu podle výpisů došlo v měsících leden 2009 (4x za tento měsíc), březen až říjen 2009 (1x za každý měsíc), únor a březen 2010 (1x za každý měsíc), červen 2010 (1x za tento měsíc), srpen 2010 až únor 2011 (1x za každý měsíc). V některých měsících nedošlo po vrácení peněžních prostředků z termínovaného vkladu a připsání úroků z termínovaného vkladu k další úložce na termínovaný vklad, ale k následnému převodu peněžních prostředků na jiný účet, popř. k rozdělení připsaných peněžních prostředků tak, že Navrhovatel jich část opět uložil na termínovaný vklad a část převedl na jiný účet. Tak tomu bylo v měsíci listopadu 2009 (převod peněžních prostředků na účet u jiné banky č. ■■■ dubnu 2010 (úložka na termínovaný vklad a převod peněžních prostředků na Spořicí účet, celkem tři operace dne 9. 4. 2010 a jedna operace dne 12. 4. 2010). V měsíci květnu 2010 došlo od 3. 5. 2010 do 11. 5. 2010 k devíti peněžním operacím – dne 3. 5. 2010 Instituce na Účet připsala dvakrát částku 30.603,22 Kč ze Spořicího účtu a dne 5. 5. 2010 ji na Spořicí účet odeslala; dne 7. 5. 2010 připsala na Účet peněžní prostředky z termínovaného vkladu (51.217.551 Kč) a úroky z termínovaného vkladu (34.575,35 Kč). Dne 11. 5. 2010 připsala na Účet další peněžní prostředky z termínovaného vkladu (51.217.551 Kč) a úroky z termínovaného vkladu (3.704,50 Kč) a téhož dne je uložila na dva termínované vklady (v částkách 51.217.551 Kč a 51.221.255,50 Kč). V měsíci červenci 2010 došlo během dne 9. 7. 2010 ke čtyřem peněžním operacím – kromě vrácení peněžních prostředků z termínovaného vkladu, připsání úroků z termínovaného vkladu a odepsání peněžních prostředků na další termínovaný vklad došlo navíc k připsání peněžních prostředků ve výši 29.100.000 Kč ze Spořicího účtu. Podobně tomu bylo v měsíci lednu 2011, neboť dne 10. 1. 2011 došlo k připsání peněžních prostředků ve výši 20.000.000 Kč z účtu č. ■■■ a dne 11. 1. 2011 pak k vrácení peněžních prostředků z termínovaného vkladu, připsání úroků z termínovaného vkladu a odepsání peněžních prostředků na další termínovaný vklad.

Z výše uvedeného je patrné, že pro Navrhovatele bylo běžné provádět během jednoho dne tři a více peněžních operací, přičemž na Účtu v minulosti došlo i k většímu počtu peněžním operací během jednoho dne a dnů bezprostředně následujících. Počet čtyř peněžních operací dne 21. 3. 2011 následovaných jednou peněžní operací po dvou dnech (23. 3. 2011) proto nemůže představovat „nápadně více“ peněžních operací, než bylo pro činnost Navrhovatele obvyklé.

C. „klient provádí převody majetku, které zjevně nemají ekonomický důvod“ [§ 6 písm. d)]

Zákonodárce ve zvláštní skutkové podstatě považuje za podezřelé ty obchody, u kterých je absence ekonomického důvodu zjevná.

Ekonomickým důvodem, tzv. kauzou, se rozumí bezprostřední hospodářský cíl, pro který klient provádí převody peněžních prostředků. Tím byla v projednávaném případě půjčka, jak vyplývá z předložených Smluv o půjčce, které jsou právním důvodem Sporné transakce.

Finanční arbitr v této souvislosti konstatuje, že citované zákonné ustanovení nelze vykládat tak, že by poskytovatelé platebních služeb měli posuzovat každý jednotlivý převod peněžních prostředků a zjišťovat právní důvod takového převodu (tzv. podkladový právní vztah) a z něho usuzovat na ekonomický důvod. To by odporovalo základnímu principu platebního styku, podle něhož je v zásadě podkladový vztah mezi plátcem a příjemcem pro účely provádění platebních transakcí zcela bez významu a poskytovatelé platebních služeb jeho obsah nezjišťují.

Finanční arbitr však nevyklučuje, aby si poskytovatel platebních služeb doklady o podkladovém právním vztahu od uživatele platebních služeb vyžádal, je-li to rozhodující pro posouzení, zda určitý převod peněžních prostředků je či není bez zjevného ekonomického důvodu.

Protože Instituce neprokázala, že by ekonomický důvod přímo zjišťovala, zabýval se finanční arbitr otázkou, zda se Sporná transakce mohla Instituci jevit jako převod majetku bez zjevného ekonomického důvodu. Navrhovatel sám neuvádí, proč by Instituce měla považovat Spornou transakci za převod majetku bez zjevného ekonomického důvodu a nelze na to usuzovat pouze z toho, že Instituce ekonomický důvod nezjišťovala.

V první řadě je u Sporné transakce její ekonomický důvod uveden v popisu platby, konkrétně „*půjčka dle smlouvy*“.

Jestliže plátce uvede jako popis transakce odkaz na smlouvu o půjčce, potom může banka jako povinná osoba podle zákona proti praní špinavých peněz (§ 2 zákona) předpokládat, že plátce a příjemce uzavřeli mezi sebou smlouvu o půjčce a že tedy ekonomickým důvodem jejího uzavření je na straně plátce získání úroku (tím spíše, je-li plátcem právnická osoba – podnikatel). Aby byla naplněna zvláštní skutková podstata § 6 písm. d) zákona proti praní špinavých peněz, musel by ekonomický důvod u převodu majetku „zjevně“ chybět. K závěru, že ekonomický důvod zjevně chybí, však nelze dospět v případě, kdy je přímo zmíněn v popisu platby. To samozřejmě neznamená, že by nemohlo jít o podezřelý obchod z jiného důvodu, ať už z důvodu naplnění generální klauzule a/nebo některé z dalších skutkových podstat. Stejně tak může mít Instituce důvod pochybovat o pravdivosti popisu platby. Navrhovatel v tomto případě pouze tvrdí, že před Spornou transakcí neprováděl žádné převody na účty třetích osob. Tak tomu však z pohledu Instituce nebylo, jak finanční arbitr konstatuje níže. Pokud tedy žádná z takových dalších okolností v takovém případě nenastane, nemůže mít Instituce za to, že se jedná o převod majetku bez zjevného ekonomického důvodu.

Instituce tak v tomto případě nemohla dospět k závěru, že jde o podezřelý obchod, pouze z důvodu uvedeného v § 6 písm. d) zákona proti praní špinavých peněz.

Jestliže je za podezřelou třeba vyhodnotit takovou operaci, která zjevně vybočuje z obvyklého chování Navrhovatele a nemá přitom jiné legální vysvětlení, které by podezřelost vylučovalo, musí finanční arbitr hodnotit obvyklost Sporné transakce. Pokud se týká obvyklosti transakce, finanční arbitr musí v tomto případě přihlížet nejen k pohybům na tom účtu, ze kterého Instituce odepsala částku Sporné transakce, ale ke všem účtům Navrhovatele, které Instituce vede (vedla), neboť zákon proti praní špinavých peněz se v otázce převodů majetku bez zjevného ekonomického důvodu (ani u dalších skutkových podstat) neomezuje na jeden účet, ale téměř ve všech případech hovoří o činnosti „klienta“, tedy bez ohledu na to, kolika účtů vedených povinnou osobou se jeho činnost týká.

Finanční arbitr tak zjistil, že převody peněžních prostředků ve výši (popř. v přepočtu) několika desítek milionů korun na účty (z pohledu Instituce) třetích osob nebyly pro Navrhovatele před provedením Sporné transakce neobvyklé:

■ dne 30. 11. 2009 odchozí platba z Účtu ve výši 101.500.000 Kč na účet č. ■
■ dne 1. 2. 2011 odchozí platba ze Spořicího účtu 1 ve výši 19.900.000 Kč na účet č. ■

Finanční arbitr z výpisu z Účtu za měsíc leden 2010 zjistil, že majitelem účtu č. ■ je Navrhovatel (neboť dne 5. 1. 2010 došly na Účet peněžní prostředky ve výši 100.000.000 Kč právě z tohoto účtu, přičemž je ve výpisu za měsíc leden 2010 k této platební transakci uvedeno ■ *S.R.*“, tedy plátcem byl v tomto případě Navrhovatel jako majitel účtu č. ■. Ve výše zmíněných případech se tak fakticky nejednalo o převod peněžních prostředků na účet třetí osoby. Finanční arbitr však obvyklost transakcí na účtech Navrhovatele musí hodnotit z pohledu Instituce. Jestliže účet vede jiná banka, Instituce nemůže mít z povahy věci informace o tom, kdo je majitelem účtu. V tomto případě se tato informace nezobrazuje ani ve výpisu z Účtu a ze Spořicího účtu u výše zmíněných dvou platebních transakcí. Proto pokud by Instituce v době

provedení Sporné transakce zkoumala dřívější odchozí platby, nezjistila by majitele účtu. Instituce tak u obou výše uvedených platebních transakcí musela mít za to, že se jedná o převody peněžních prostředků na účty třetích osob. Při provedení Sporné transakce dne 23. 3. 2011 tak Instituce mohla s ohledem na dřívější odchozí platby důvodně předpokládat, že je pro Navrhovatele běžné provést (byť nikterak často) platební transakci v řádu několika desítek milionů korun na účet třetí osoby.

Jak je patrné z výše uvedeného přehledu peněžních operací na Účtu, resp. z výpisů z Účtu, Navrhovatel z Účtu často prováděl úložky na termínované vklady a opět je na účet vracel (obvykle přitom šlo o částky kolem 100.000.000 Kč). Navrhovatel tak v případě Sporné transakce poskytl půjčku z peněžních prostředků, které se na Účtu dlouhodobě nacházely (popř. je převáděl mezi Účtem a Spořicí účet). U takto dlouhodobě držených peněžních prostředků není (a z pohledu Instituce jistě v době provedení Sporné transakce nebylo) pravděpodobné, že pocházejí z trestné činnosti.

Při hodnocení obvyklosti Sporných transakcí co do jejich výše je potom potřeba přihlídnout i k výši obvyklých pohybů na Účtu. V tomto případě byl v prosinci 2008 kreditní i debetní obrat 100.000.000 Kč, v lednu 2009 přes 400.000.000 Kč, od března do listopadu 2009 a od ledna do května 2010 přes 100.000.000 Kč, v červnu 2010 přes 50.000.000 Kč, od července do prosince 2010 přes 80.000.000 Kč a v lednu a únoru 2011 přes 100.000.000 Kč. Svou výší se tedy Sporná transakce nijak nevymyká běžným obrátům na Účtu.

Z chování Navrhovatele ve vztahu k Účtu tak Instituce mohla usoudit, že Navrhovatel se rozhodl své volné peněžní prostředky převést na účet třetí osoby, podle popisu platby zjevně za účelem získání úroku. Finanční arbitr nenachází důvody, proč by Instituce měla dospět k závěru, že Sporná transakce zjevně nemá ekonomický důvod.

Zákonodárce ve vymezení zvláštních skutkových podstat používá pojmy „nápadně“, „zjevný“ a dává tím najevo, že za podezřelý obchod by měla povinná osoba považovat obchod, který se výrazně vymyká dosavadnímu chování klienta. S ohledem na to nelze přisvědčit argumentu Navrhovatele, že zákon proti praní špinavých peněz nutno vykládat extenzivně, neboť zákon používá slov, která extenzivnímu výkladu nepřisvědčují.

Navrhovatel nadto ani netvrdí, že by Instituce měla mít podezření, že peněžní prostředky použité k provedení Sporné transakce pocházejí z trestné činnosti či jsou určeny k financování terorismu, a že tedy Sporná transakce naplňuje znaky generální klauzule. Má-li se ovšem jednat o podezřelý obchod, musí být generální klauzule vždy naplněna. Jednotlivé skutkové podstaty jsou pouze příklady, jak se může obchod naplňující znaky generální klauzule projevovat. Jestliže tak Instituce měla důvod se domnívat, že Sporná transakce nenaplňuje znaky generální klauzule, neboť šlo o dlouhodobě Navrhovatelem vlastněné peněžní prostředky a současně nic nenasvědčovalo tomu (alespoň to žádá ze stran netvrdí ani neprokazuje), že byly určeny k financování terorismu, neměla důvod je požadovat za podezřelý obchod.

V projednávaném případě tak z provedeného dokazování nevyplývá, že by Instituce měla být jen dílčí informace o skutečnostech, které by měly v Instituci vzbudit podezření, že Sporná transakce je podezřelým obchodem.

Finanční arbitr konstatuje, že to, že Sporná transakce ekonomický důvod ve skutečnosti měla (tedy existence Smlouvy o půjčce I a Smlouvy o půjčce II, dále společně jen „Smlouvy o půjčce“), jak upozorňuje Instituce, není ve sporu vůbec podstatné. Existence ekonomického důvodu Sporné transakce totiž nemá a nemohla mít vliv na to, jak se Instituci Sporná transakce jevila ve chvíli jejího provedení, tedy zda měla Instituce bez znalosti Smluv o půjčce Spornou transakci považovat za převod majetku bez ekonomického důvodu.

Irelevantní z hlediska sporu je rovněž to, zda Instituce zavedla nebo uplatňovala odpovídající postupy vnitřní kontroly a komunikace za účelem naplnění povinností stanovených zákonem proti praní špinavých peněz podle § 21 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz. Jejich nezavedení, příp. neuplatňování je nepochybně porušením zákona proti praní špinavých peněz, z hlediska zjišťování, zda Sporná transakce představuje podezřelý obchod a zda byla Instituce povinna splnit oznamovací povinnost, jsou však tyto skutečnosti nerelevantní.

Stejně tak není ve sporu potřeba zjišťovat, jaké transakce by Instituce za podezřelé považovala, neboť předmětem sporu je, zda se jako podezřelá měla jevit právě Sporná transakce, nikoliv jiné potenciální transakce.

Pokud jde o ustanovení § 415 zákona č. 40/1964 Sb., jeho aplikace přichází v úvahu tehdy, jestliže neexistuje konkrétní právní úprava vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje (*NS ze dne 16. 5. 2002, č.j. 25 Cdo 1427/2001*). V tomto případě však konkrétní právní úpravu stanoví zákon proti praní špinavých peněz, a proto není aplikace § 415 zákona č. 40/1964 Sb. na místě.

Pokud by finanční arbitr připustil, že Instituce porušila prevenční povinnost předcházet škodám, konstatoval by tím také, že Instituce má vždy zjišťovat podkladový vztah mezi plátcem a příjemcem, a v případě, že ekonomickým důvodem je půjčka, také bonitu dlužníka (v tomto případě Příjemce), neboť bezprostřední příčinou případné škody je v tomto případě skutečnost, že dlužník nevrátil půjčené peněžní prostředky věřiteli, tedy Navrhovateli. Instituce vystupovala ve Sporné transakci jako osoba, která zajišťovala přesun peněžních prostředků od věřitele k dlužníkovi v souladu se Smlouvou o účtu, a to bez ohledu na podkladový vztah plátce a příjemce.

Finanční arbitr dospěl k závěru, že Instituce neporušila povinnost podle § 18 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz, neboť Sporná transakce nebyla podezřelým obchodem. V takovém případě nemůže finanční arbitr učinit ani závěr, že by Instituce porušila svou prevenční povinnost předcházet škodám podle § 415 zákona č. 40/1964 Sb.

Pokud tedy Instituce jednala v souladu s právními předpisy a Spornou transakci provedla v souladu s platebními příkazy zadanými Jednatelům Navrhovatele, nemohla porušit čl. 16.2.1 Všeobecných podmínek (když toto ustanovení nadto, jak správně upozorňuje Instituce, ukládá povinnosti Navrhovateli), ani případnou povinnost postupovat s odbornou péčí, kterou Navrhovatel dovozuje z čl. 16.2.1 Všeobecných podmínek (aniž by taková povinnost z tohoto ustanovení ve skutečnosti vyplývala).

Ad b) Vznik škody a její vyčíslení

Škodou se rozumí újma, která se projevuje v majetkové sféře poškozeného (tj. majetková újma) a je objektivně vyjádřitelná v penězích.

Rozhodování správního orgánu podle skutkového stavu v době vydání rozhodnutí vyplývá přímo z povahy správního řízení, které směřuje k vydání konstitutivního správního rozhodnutí. Navrhovateli lze přiznat náhradu škody, jen jestliže mu škoda vznikla nejpozději v době, kdy finanční arbitr rozhoduje o uplatněném nároku. Nevznikla-li Navrhovateli do té doby majetková újma vyjádřitelná v penězích, znamená to, že nárok byl uplatněn „předčasně“ a že proto návrh o náhradu škody musí být bez dalšího zamítnut.

Peněžní prostředky na účtu představují pohledávku majitele účtu za bankou, v tomto případě tedy pohledávku Navrhovatele za Institucí. Odepsáním peněžních prostředků z Účtu se souhlasem Navrhovatele došlo ke snížení pohledávky za Institucí. V okamžiku provedení Sporné transakce současně vznikla Navrhovateli pohledávka za Příjemcem z titulu uzavřených Smluv

o půjčce. Smlouvou o půjčce přenechává věřitel dlužníkovi věci určené podle druhu, zejména peníze, a dlužník se zavazuje vrátit po uplynutí dohodnuté doby věci stejného druhu (§ 657 zákona č. 40/1964 Sb.).

Finanční arbitr nemá žádné pochybnosti o tom, že věřiteli (v tomto případě Navrhovateli) může vzniknout škoda tím, že mu jeho dlužník (v tomto případě Příjemce) neuhradí pohledávku z právního vztahu, v tomto případě ze vztahu občanskoprávního, který představují jednotlivé Smlouvy o půjčce.

Ke škodě nedochází ovšem v okamžiku převodu peněžních prostředků od věřitele k dlužníkovi, ani tím, že by dluh odpovídající pohledávce nebyl splněn řádně a včas (nejpozději ke dni splatnosti), ale teprve tehdy, stala-li se pohledávka – objektivně vzato – nevymahatelnou. Pouze v případě, že se věřitel nemůže úspěšně domoci uspokojení své pohledávky od dlužníka, lze totiž opodstatněně hovořit o tom, že u věřitele nastala újma, která se projevuje v jeho majetkové sféře a která je vyjádřitelná v penězích, tedy že věřiteli vznikla škoda.

Příčinou vzniku škody (nedobytnosti pohledávky, bude-li prokázána) tedy může být – podle současného stavu poznatků o věci – především to, že osoba povinná uhradit dluh odpovídající věřitelově pohledávce nemůže dostát svému závazku pro nedostatek majetku a že tedy škoda byla způsobena tím, že nebyl při poskytnutí úvěru náležitě objasněn stav majetku dlužníka a osob, které poskytly zajištění, a že nebylo vyžadováno takové zajištění pohledávky, které by bylo způsobilé zabezpečit bezproblémovou úhradu poskytnutých půjček v přiměřené době (*NS ze dne 24. 3. 2010, č.j. 21 Cdo 2596/2008*).

Pro závěr o tom, zda se jedná o nevymahatelnou pohledávku, nepochybně nejsou významné subjektivní představy věřitele o míře jeho úspěšnosti v konkurzu prohlášeném na majetek dlužníka, popř. v tomto případě v adhezním řízení vedenému proti Jednateli Navrhovatele. Rozhodující z tohoto pohledu je pouze objektivní zjištění, že se oprávněný subjekt (věřitel) skutečně svého práva nedomůže.

Navrhovatel dokládá, že na majetek Příjemce byl vyhlášen konkurz, a tvrdí, že dosavadní průběh událostí nasvědčuje tomu, že pohledávka Navrhovatele nebude ani z části uspokojena. Současně však nedokládá, že se v konkurzu ani částečného uspokojení své pohledávky nedomohl. Finanční arbitr však nepovažoval za potřebné tuto skutečnost v řízení dále prokazovat, neboť vznik škody je pouze jedním z předpokladů odpovědnosti za škodu. Protože finanční arbitr již výše dospěl k tomu, že Instituce neporušila Navrhovatelem tvrzené povinnosti, nepřispěla by další zjištění ke změně právního názoru finančního arbitra.

Ad c) Příčinná souvislost

Finanční arbitr neshledal v řízení ani porušení právních povinností, ani vznik škody. Přesto považuje za vhodné se vyjádřit i k otázce příčinné souvislosti.

Podle ustálené soudní judikatury, např. NS ze dne 26. 9. 2013, č.j. 28 Cdo 1635/2012, se o vztah příčinné souvislosti jedná, vznikla-li konkrétní majetková újma následkem konkrétního protiprávního úkonu škůdce, tedy je-li jeho jednání a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku. Příčinou škody může být jen takové protiprávní jednání, bez něhož by škodný následek nevznikl. Nemusí sice jít o příčinu jedinou, nýbrž i jen o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, avšak musí jít o příčinu podstatnou. Podle teorie adekvátní příčinné souvislosti je příčinná souvislost dána tehdy, jestliže je škoda podle obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem protiprávního úkonu nebo škodní události. Současně se musí prokázat, že škoda by nebyla nastala bez této příčiny

(conditio sine qua non). Podle teorie ochranného účelu pak škůdce odpovídá pouze za takovou škodu, k jejímuž odvrácení či předcházení byla vydána porušená norma.

Finančnímu arbitrovi není zřejmé, jak by v projednávaném případě mohlo neoznámení podezřelého obchodu být v příčinné souvislosti se vznikem škody, tedy s tím, že se pohledávka za Příjemcem stane objektivně nedobytnou. Navrhovatel dovozuje, že v případě oznámení podezřelého obchodu by Ministerstvo financí České republiky následně zahájilo šetření a dalo podnět příslušným orgánům státní správy, činnost Jednatele Navrhovatele by byla odhalena podstatně dříve jak státními orgány, tak společníky Navrhovatele, a tím by „se zamezilo vzniku škody v celkové výši 80 milionů korun“. Předně, jednání Jednatele Navrhovatele za Navrhovatele je jednáním Navrhovatele. Navrhovatel proto nemůže tvrdit, že o Smlouvách o půjčce od počátku nevěděl. Nadto, zákon proti praní špinavých peněz zakotvil v ustanovení § 38 odst. 1 povinnost mlčenlivosti pro Instituci, její zaměstnance a zaměstnance Ministerstva financí, pokud jde o skutečnosti týkající se oznámení a šetření podezřelého obchodu a úkonů učiněných Ministerstvem financí. Navrhovatel však zejména ani neuvádí, jakým konkrétním způsobem by on nebo státní orgány v případě oznámení podezřelého obchodu vzniku škody zabránily. Navrhovatel tak v tomto případě nepředkládá ani žádná tvrzení o podstatě příčinné souvislosti mezi jednáním Instituce a vznikem škody. Navrhuje-li Navrhovatel zkoumání postupů a lhůt Ministerstva financí v případě ohlášení podezřelých transakcí, pak finanční arbitr konstatuje, že by obecné poznatky o postupech a lhůtách Ministerstva financí v případě oznámení (jakéhokoliv) podezřelého obchodu nevypovídaly ničem o pravděpodobném postupu Ministerstva v případě ohlášení právě Sporné transakce, a už vůbec ne o tom, jak by pak postupovaly další státní orgány. Není proto zřejmé, jaké skutečnosti by mělo navrhované zkoumání dokládat. V tomto případě tak možnost zabránění vzniku škody oznámením podezřelého obchodu nemůže finanční arbitr označit ani za pravděpodobnou, a už vůbec ne za prokázanou, a tudíž nemůže ani uzavřít, že by škoda nebyla nastala bez této příčiny. Nelze ani dovodit, že by vznik škody spočívající v nevrácení půjčky snad byl podle obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem neoznámení podezřelého obchodu Ministerstvu financí (teorie adekvátní příčinné souvislosti). Nadto není ustanovení § 18 zákona proti praní špinavých peněz vydáno k odvrácení či předcházení škody spočívající v nevrácení půjčky (teorie ochranného účelu).

Ad d) Zavinění, absence okolností vylučujících odpovědnost

Neprokázal-li Navrhovatel ani jeden z výše uvedených předpokladů odpovědnosti za škodu, není potřeba se zabývat zbylými obligatorní předpoklady, a to zaviněním ani okolnostmi vylučujícími odpovědnost.

Finanční arbitr nezjistil, že by Instituce porušila Navrhovatelem tvrzenou povinnost podle zákona proti praní špinavých peněz, v řízení rovněž nevyšlo najevo, že by Instituce porušila prevenční povinnost předcházet škodám. Finanční arbitr rovněž nezjistil existenci škody ani příčinné souvislosti. Naopak Instituce provedla Spornou transakci v souladu s platebním příkazem, který dal Jednatel Navrhovatele. Navrhovatel neprokázal, že by Instituce nepostupovala v souladu s čl. 16.2.1. Všeobecných podmínek, popř. že by nepostupovala s odbornou péčí.

8. K výroku nálezu

Byla-li Navrhovateli způsobena škoda (tento předpoklad odpovědnosti za škodu se však nepodařilo Navrhovateli v řízení prokázat), není Instituce osobou, která by za ni odpovídala (a to ani v případě, že by finanční arbitr dospěl k závěru, že Instituce porušila Navrhovatelem tvrzené

povinnosti, což se však nestalo). Podstatou tohoto případu je totiž to, že Příjemce nevrátil peněžní prostředky, které mu Navrhovatel poskytl jako půjčku. Instituce nemůže nést odpovědnost za rozhodnutí, s kým Navrhovatel vstoupí do smluvního vztahu a komu poskytne volné peněžní prostředky. Primárním nositelem odpovědnosti je ten, komu byla půjčka poskytnuta, v případě obchodních společností však může odpovědnost za škodu nést také statutární orgán, který při poskytování půjček dlužníku zaviněně porušil své povinnosti. V případě společnosti s ručením omezeným podle § 135 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 194 odst. 5 zákona č. 513/1991 Sb. je jednatel povinen vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře.

V této souvislosti nemůže finanční arbitr nepřipomenout, že Jednatel Navrhovatele nebyl v rozhodné době jediným jednatelem Navrhovatele. Z obchodního rejstříku dostupného z www.justice.cz vyplývá, že v období ode dne 18. 12 2008 dosud (tedy i v době provedení Sporné transakce) byl jednatelem Navrhovatele ██████. Podle § 135 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb. „[j]ednatelé jsou povinni zajistit řádné vedení předepsané evidence a účetnictví, vést seznam společníků a informovat společníky o záležitostech společnosti“.

Navrhovatel se v projednávaném sporu snaží přenést na Instituci odpovědnost za jednání svého jednatele (resp. svých jednatelů). Účelem zákona proti praní špinavých peněz a institutu podezřelého obchodu je však postih takových jednání, při nichž dochází k legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nikoli chování člena statutárního orgánu, který porušuje své právní povinnosti, jak se Navrhovatel mylně domnívá.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u ě n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 24. 6. 2015

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr